№ 253 10 დეკემბერი, პეირა 1866—1878 10 დეკემბერი, პეირა № 253

რედაქცია: სოლოლაკზე, სერგიევის ქუჩაზე, №. ᲐᲛᲘᲠᲐᲚᲝᲕᲘᲡ სახლში. № 8.

კანტორა რედაქციისა: სერგიევის ქუჩაზე, №. ᲐᲛᲘᲠᲐᲚᲝᲕᲘᲡ სახლებში, № 8.

ხელის-მოწერა მიიღება კანტორაში. Ბარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газ. „Дроэба“.

გაზეთის ფასი: მთელის წლისა—8 მან., ნახევარ წლისა—4 მ. ნ. და 50 კაპ., ოთხის თვის—3 მან.

УЧАСТЕЛ ДЕЛЕ ОДНОЖДЫ В НЕДЕЛЮ

ᲓᲠᲝᲔᲑᲐ

ᲪᲐᲚᲙᲔ ᲜᲝᲛᲔᲠᲘ ᲦᲘᲠᲡ ᲨᲐᲣᲠᲐᲗ

განცხადება: მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურსა და სხვა ენებზე.

ფასი განცხადებისა: ერთ ადგილებით ასოზე—1 კაპ., ახო-მთავრულით სტრიქონზე—8 კაპ., ჩვეულებრივის ციცეროთი—5 კაპ., პატარათი—4 კაპ.

რედაქციას უფლება აქვს გასწოროს და შეამოკლოს დასაბეჭდად გამოგზავნილი სტატიები. Დაუბეჭდელი სტატიები ავტორს არ დაუბრუნდება.

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲔᲡᲔᲑᲘ ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ᲛᲐᲖᲠᲐᲨᲘ

ᲘᲛ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ნაწილში, რომელსაც ადრე ᲝᲡᲛᲐᲚᲝᲡ საქართველოს ეძახდნენ და რომელიც ახლა ჩვენ შემოგვეერთდა, როგორც მოგეხსენებათ, დაწესდა ისეთივე გამგეობა, როგორიც საზოგადოთ ᲙᲐᲪᲙᲐᲘᲘᲡ მთიულ ხალხების გამგეობაა.

მთელი ამ მხრისაგან შესდგა ერთი სამხედრო ოლქი—ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡᲐ, რომელიც მაზრებად და უჩასტკებად არის დაყოფილი. ᲝᲚᲥᲘᲡ უფროსად ითვლება ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ოლქის სამხედრო ღუბერნატორი, თითოეულ მაზრასა და უჩასტკას თავის საკუთარი უფროსი ჰყავს.

Რამდენათაც ჩვენ ვიცით, ჯერ საბოლოოთ გამოკვლეული და შედგენილი არ არის ყველა ის კანონები და წესდებანი, რომლითაც უნდა ხელმძღვანელობდნენ ამ ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ოლქის გამგეობის დროს. Ვიცით მხოლოოთ ეს, რომ იქაურმა მთავრობამ რუსის კანონებთან ადგილობრივი კანონები და ადათებიც უნდა მიიღონ მხედველობაში.

Მაგრამ ამისთანა ქვეყანაში გამოკვლეულ და კარგ კანონებზე უფრო მომეტებული გავლენა ხალხის ბედზე აქვთ გამგებელ პირთ, იმ პირთ, რომელთაც ამ კანონებისა და ადათების შესრულება აქვთ მინდობილი.

Კარგი გამგებელი, პატიოსანი ადმინისტრატორი და მოსამართლე ოვით სასტიკ კანონსაც მუბუქად გაატარებს და ცუდი კი, რაც უჩდა სამართლიანი და ლმობიერი კანონები იყოს, ხალხს ხეირს ვერ დააყრის, კანონის სიკეთეს ვერავის აგრძნობინებს.

Ამიტომაც, ჩვენის ჰაზრით, უპირველესი ადგილი ამ ახლად-შემოერთებულ მხრის გამგეობაში კარგი კ ცების, პატიოსანი მოხელეების დანიშნვას ეკუთვნის და არა მაინცა-და-მაინც კარგ თ შედგენილ კანონების გამოცემას. საჭიროა ისეთი მოხელენი, ისეთი ჩინოვნიკები და გამგენი, რომელთაც იცოდნენ ხალხის ენა, ხასიათი, ჩვეულება და რომელნიც ამასთანავე იმდენათ პატიოსანნი და კეთილ-გონიერნი იყვნენ, რომ თავის ლმობიერი მოქმედებით და ყოველი საქმის სამართლიანი გარდაწყვეტილებით ხალხს შეაყვარონ ახალი მმართებლობა, ახალი წესები.

Მადლობა ღმერთს, ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ოლქში დაყენებულ ჩინოვნიკებზე საზოგადოთ ცუდი და გასაკიცხი ჯერ მაგდენი არა გვესმის-რა; თითო-ოროლა წერომალ მოხელეებზე გვწერენ მხოლოოთ, რომ იქაც დაუწყიათ თავიანთებური ხელობა, ქრთამი, მიდგომა და სხვა ამგვარები. Რასაკვირველია, უამისობა ძნელია; მაგრამ კარგი იქნება, რომ ამისთანა ჩინოვნიკებს ავარიდებდეთ ამ თავით მაინც ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ოლქსა.

Ავარიდებდეთ იმიტომ, რომ ახლა იქ რაც შეიძლება მომეტებული სიფრთხილე და წინდახედულობა გვეჭირება: ჯერ ხეირიანად არ გვიცნობენ, ერთს უბრალო რასმე მოქმედებას სრულიად სხვა ნაირად ახსნიან....

Და ამისთანა ხმებს, ამ გვარ შემთხვევას ჩვენ უნდა ვერიდებოდეთ, თუ გვინდა მართლა, რომ ასე მოულოდნელად შეძენილი ჩვენი ძმები მოულოდნელადვე და უეცრად არ დავკარგოთ ისევ, თუ გვინდა, ერთის სიტყვით, რომ ისინი თავიანთ ქვეყნიდამ ᲝᲡᲛᲐᲚᲔᲗᲨᲘ არ გადაიხვეწნონ და ეს მშვენიერი, ყოველის

ᲤᲔᲚᲢᲝᲜᲘ

ᲛᲐᲡᲚᲐᲐᲗᲘ

Მასლაათის შეწყვეტის მიზეზი.—ᲝᲛᲘ გარეთ და ᲝᲛᲘ შიგნით.—Მთავარ-სარდალი შიგნითი ბრძოლისა.—ნ. ნიკოლაძე და იმის „ᲝᲑᲖᲝᲠᲘ“.—Რას ვფიქრობდით იმაზე სამის წლის წინათ?—Იმის ახალი ხასიათები.—მხნეობის მიზეზი.—Მანერა პოლემ კისა.—ᲥᲐᲗᲐ როგორც უნდა გადაგდო, ფეხზე დაგება.—შედარება პოლდა-ᲥᲐᲡᲡᲐᲜᲘᲐᲙᲘᲡᲐ და ნ. ნიკოლაძისა.—ᲑᲐᲤᲠᲗᲮᲘᲚᲔᲑᲐ.

ᲑᲔᲕᲠᲛᲐ მღერიე და სუფთა წყალმა ჩაიარა, ᲑᲔᲕᲠᲘ მიქელა მოკვდა და ᲑᲔᲕᲠᲘᲪ დაიბადა მას აქეთ, რაც მე უკანასკნელად ეემასლაათებოდი ჩემს მკითხველს.

ᲑᲔᲕᲠᲘ უმანკო და მანკიანი სისხლი დაიღვარა, ᲑᲔᲕᲠᲘ ფუთი თოფის-წამალი დაიხარჯა, ᲑᲔᲕᲠᲘ ჩხუბი, ბრძოლა და დავი-დარბა გამოვიარეთ მას აქეთ. ᲑᲔᲕᲠᲘ ზარბაზნის ზუზუნი გავიგონეთ, ᲑᲔᲕᲠᲘ ხმლის ტრიალი დავინახეთ...

Ვის ჰქონდა ჩვენი მასლაათის სმენის თავი ამისთანა დროში? ჩვენს ტკბილ ტიტინს ვინ მოისმენდა, როდესაც ყურები ყველას ᲥᲠᲣᲪᲘᲡ ზარბაზნის ზუელით ჰქონდა გაჭედილი, თვალები დაბრმავებული მოელვარე იარაღების ქნევითა და გონება დახშობილი ადამიანის ხოცვა-ჟლეტითა და სისხლის ნაკადულითა, რომელიც ორის მხრით ჩადიოდა შავს ზღვაში!..

ბრძოლა გათავდა. Დამყარდა მშვიდობიანობა. Მართალია, როგორც ახალწლის ნაშუალამევის შემდეგ, გათენებისაკენ მოისმის ხოლმე აქა-იქ თოფის-ოროლა, ისე ახლაც კიდევ თითო-ოროლა თოფი გავარდება; მაგრამ ეს არის მხოლოოთ უკანასკნელი სულის-ღაფვა, უკანასკნელი ნიშნები გავლილის ბრძოლისა, დამშვიდებული არე-მარესი. Ვინ იცის, ამ სისხლის-ღვრას იქნება მალე ახალი ახალწელიწადი დაუდგეს, იქნება მალე ახალი ჭახა-ჭუხი და ჩახა-ჩუხი გაჩნდეს,—ყველაფერი შესაძლებელია ამ ცოდვიან დედა-მიწაზე და ახლანდელ დაუდეგარ დროში; მაგრამ ახლა კი ბრძოლა მაინც გათავებულად ითვლება!..

Მაშ ეგრე, რადგან მშვიდობიანობაა და გონება, ყურები და თვალები შესვენებული გვაქვს, იქნება ახლა მომაპყრას ყური ჩემმა მკითხველმა და სხვა რამე გამიგონოს.

Არც ისეთს საგანზე გადავალ, რომელიც მაინც-და-მაინც ბრძოლაზე, ბრძოლის ველზე, შეტაკებაზე და სისხლის-ღვრაზე ერთობ მოშორებული იყვეს...

Აქაც ბრძოლა იქნება, აქაც იქნება ბრძოლის ველი, შეტაკება და ღვრა, თუმცა არა სისხლისა.

მე მოგახსენებთ იმ გაუწყნარებელ ბრძოლაზე, რომელიც გარიგანი ᲝᲛᲘᲡ შემდეგ, ატეხილია შიგნი, ჩვენში, და რომლის მთავარ-სარდლად ითვლება უფ. ნ. Ი. ნიკოლაძე, ბრძოლის ველად—იმის გაზეთი „ᲝᲑᲖᲝᲠᲘ“ და როდესაც უმანკო სისხლის ღვრის მაგიერად ჩვენ ვხედავთ შეუბრალებელად ღვრას ალიზარინის უმანკო მელნისას, მოელვარე ხრმლის მაგიერ წამწვეთებულ კალმის წვერს, ვხედავთ მსხვერპლებს—გაკაწრულებს, დაჭრილებს და ტალახში ამოსვრილებს!..

Პირველი ადგილი ამ შინაგან ბრძოლაში, როგორც მოგახსენეთ, უფ. ნიკოლაძეს და იმის „ᲝᲑᲖᲝᲠᲘᲡ“ ეკუთვნის.

Ამ სამი წლის წინათ, მაისში 1876 წელს, როდესაც ქვემორე ამისა ხელის-

ბუნების სიუხვით შემკობილი მხარე უდაბურ და გაევერანებულ მხარედ არ გარდგვექცეს.

რადგან მთავრობა ცდილობს, რომ, კეთილად მოპყრობითა და სამართლიანის წესების დამყარებით, არ აფიქრებინოს ამ ხალხს ოსმალეთში გადასახლება, რადგან რუსეთს, რომელსაც ღვთის წყალობით ცარიელი და დაუსახლებელი ადგილები უამისოთაც საკმაოდ აქვს, ჰსურს, რომ ეს ბათუმის მაზრაც არ დარჩეს უდაბნოთ, ჩვენ, ქართველებს, უფრო არ უნდა გვსურდეს ეს, იმ ქართველებს, რომელთაც ბევრი რამ, ძალიან ბევრი რამ დაგვაკლდება ამათ გადასახლებით?

ამ სიტყვებს მივმართავ მე იმ ქართველ ჩინოვნიკებს, რომელნიც ამ ჟამად მსახურებენ ბათუმის ოლქში. პატიოსნად სამსახურის შესრულებით ისინი არათუ მარტო თავის სინიდისს დააკმაყოფილებენ; არამედ საზოგადო, სამშობლოს თანაგრძნობასაც და მადლობას დაიმსახურებენ...

შემდეგ ნომერში ჩვენ ვიტყვით რამდენსამე სიტყვას იმაზე—თუ როგორ უნდა წავიდეს ბათუმის ოლქში ადგილ-მამულისა და სხვა-და-სხვა წოდებათა კანონისაგან აღიარების საქმე...

ს. მ.

დღიური

*** ჩვენს ოფიციალურს გაზეთს „კავკაზში“ გამოცხადებულია, რომ ბათუმში, ყარსში, არტაანში და სარაკამიშში გახსნილა ფოჩტა; ამ მოკლე ხანში კიდევ გაიხსნებაო ართვინში, არდანუჯში და ყარსის მაზრის ზოგიერთ ქალაქებში. ბათუმისაკენ ფოთიდამ კვირაში სამჯერ მიდის ხომალდი, რომელზედაც მიაქვთ ფოჩტა. ბათუმიდამ ბორჩხას, ართვინს, არდანუჯს და იქით არტაანისა და ოლთისაკენ მარტო ცხენის გზა არის და ფოჩტაც ცხენებით გადააქვთ.

*** გამოვიდა უმაღლესი ბრძანება, რომლის ძალითაც მთავრობას უფლება ეძლევა, რომ გახსნას და წაიკითხოს წიგნები და ტელეგრამმები იმ პირთა, რომელნიც სისხლის სამართალში არიან მიცემულნი.

*** დღევანდელს „თფილისის მოამბეში“ დაბეჭდილია ერთი ჩინებული სტატია „Причины недоразумѣній въ судѣ“, რომელშიაც ავტორი მშვენიერად, საბუთიანად ამტკიცებს, რომ ძალიან ბევრი უსამართლოება, უკანონობა ხდება ჩვენშიო და ბევრი უმანკო ბრალდებული იღუპება იმის გამოო, რომ ჩვენს სასამართლოებში ხეირიანი მოენეები (თარჯიმნები) არ მოიპოვებიანო.

ბოლოს ავტორს ის დასკვნა გამოჰყავს, რომ მართლ-მსაჯულებისა და კანონის რიგიანათ ასრულებისათვის აუცილებელი საჭიროება არისო, რომ სამშობლო ენების სწავლას უფრო მომეტებული ყურადღება ჰქონდეს მიქცეული და არ იყოს ისე დაცემული, როგორც ახლა არისო.

*** ჩვენ შევიტყეთ, რომ უფ. არწრუნის ქართულ-სომხური თეატრი, რომელსაც ზემოხსენებული პირი თავის გალერეიაში აშენებს, ამ ორი-სამი თვის განმავალობაში სრულიად მზად იქნებაო.

*** გამოვიდა რუსულს ენაზე და ისყიდება ახალი „კავკასიის კალენდარი“, რომლის გამოცემა წლევანდელი წლიდამ უფ. ნ. შავროვს უკისრნია.

ამ კალენდარში ჩვეულებრივზე უფრო მომეტებული ცნობებია. მაგრამ ერთის თვალის გადავლებით ჩვენ შევნიშნეთ, რომ შემდგენელს ზოგიერთი ძველი ცნობებით უსარგებლნია; მაგ. თათრული გაზეთი „აკინჩი“, რომელიც შარშან მოისპო, უფ. შავროვის კალენდრით, ახლაც გამოდის (ფურც. 169); არხიეპისკოპოსი მესეევი ახლაც საქარ-

---

მომწერელი თავის მეგობრად და თავის ბანაკის კაცად სთვლიდა უფ. ნიკოლაძეს, შემდეგი სიტყვებით გამოხატა ამ კაცის ხასიათი:

„ერთმა გამოჩენილმა რუსის მწერალმა სთქვა ნ. ნიკოლაძეზე, რომ ვეფხვს ჰგავსო, მაგრამ ამ ვეფხვს ძარღვებში, სისხლის მაგიერ, რძე უდგასო.

„თუმცა ჩვენს თანამედროვე საზოგადოებაში ვეფხვობა მაინც-და-მაინც დიდი არაფერია, მაგრამ ნ. ნიკოლაძეს ვეფხვობამდინ ჯერ ბევრი აკლია. ამ შედარებაში მართალი მხოლოთ ერთია: როგორც რკინის გალიაში დამწყვდეული ვეფხვი არასოდეს არ ისვენებს, მოძრაობს, ხან ერთს კედელს შეახტება და ხან მეორეს, სწორეთ ისე ნ. ნიკოლაძე მოუსვენარი, დაუდეგარი ხასიათის კაცია. მუდამ მოწინააღმდეგეს ეძებს, კბილებს ილესავს, თითქო განგებ უნდა მტერი გაიჩინოს საბრძოლველადო და თუ ვინმე გამოაგდო ასპარეზზე, ალტაცებაშია, ნამდვილად მხოლოთ მაშინ ცოცხლობს.

„ჩხუბი, ბაასი, ბრძოლა ისეთს საჭიროებას შეადგენს იმისთვის, როგორც წყალი თევზისათვის...“

ამ ჰაზრის ვიყავით ჩვენ უ. ნიკოლაძეზე ამ სამის წლის წინათ.

მას აქეთ იმან გაიჩინა თავის საკუთარი გაზეთი (ანუ „საკუთარი დუქანი“, როგორც თვითონ ამბობს) და ზოგიერთი წვრიმალი ნაკლულევანებანი იმის ხასიათისა ისე აშკარად გამოჩნდნენ, ისე გაიზარდნენ, ისე გამსხვილდნენ, რომ ეს ვეფხვი კატად იქცა....

უმთავრესი თვისება იმის ხასიათისა—ბრძოლის წყურვილი, თუ შეიძლება ასე ვსთქვათ, ახლაც დარჩა. მაგრამ მაგიერად ამასთან ერთი რამეც შეიძინა: იარაღის დაუდევნელობა თავის მოწინააღმდეგის დასამარცხებელად, პაწაწინა კლანჭებით ველას კაწვრა.

ყოველ იარაღს იხმარს, არავითარ საშუალებას არ დასდევს, თუ კი, თავის ჰაზრით, დარწმუნებულია, რომ ეს იარაღი და საშუალება მტრის დასამარცხებლად გამოადგება. ლანძღვა, გინება, შენი სიტყვების გადასხვაფერება, ბრძოლის ველიდამ გადახტომა, ცილის-წამება,—ყველაფერი გამოსადეგია იმისთვის, თუ კი შეეტაკა.

„სულელო!“ „იდიოტო!“ „კბილებს ამოგამტვრევს“! „ყბას დაგილეწავ!“ „უსინიდისო!“ „მახინჯო!“ „ტყავზე დაგაწერ!“ „ერთის ხელის მოქნევით გაგაქრობ!“ „გაგანადგურებ!“ „ბრიყვო!“ „უმეცარო!“ და სხვა ამისთანა სიტყვები ათასი ერთ გროშად ულირს!

განსაკუთრებით მხნეა უფ. ნიკოლაძე როდესაც ჰხედავს, რომ იმის სიტყვებს მოწინააღმდეგეზე რაიმე გავლენა აქვს. ორ მაგალითს მოგიყვანთ: სანამ იმან არ შეიტყო, რომ იმის სიტყვებს უფ. ბ. ღოლაბერიძის ნერვებზე ცუდი გავლენა აქვს, მანამ ხან-და-ხან გადაჰკრავდა ხოლმე მუთაისის ბანკს. მაგრამ უთხრეს თუ არა, (მართალი თუ ტყუილი—არ ვიცით), რომ ბ. ღოლაბერიძე ავათ გახდა იმის სტატიებისაგან, რომ იმას ღამე აღარ აქვს ძილიო,—მოუხშირა და მოუხშირა ლანძღვა და რაც ღონე ჰქონდა, უნდოდა ტალახში ამოესვარა. მეორე სწორეთ ამისთანა მაგალითს წარმოადგენს უფ. ი. გოგებაშვილი, რომელსაც უამისოთაც დასუსტებული ნერვები აქვს და რომლის ერთ ღამის ძილის გატეხა უფ. ნიკოლაძეს ასე ახარებდა, როგორც ბავშს სააღდგომო კვერცხი გაეხარდება.

დამეთანხმეთ, რომ ეს გმირის ხასიათი არ არის.

მაგრამ ამაზე უარესი იარაღების ხმარება იცის ჩვენმა რაინდმა თავის მტრის წინააღმდეგ:

სანამ შენ იმის მეგობარი ხარ, სანამ იმის ნაწერი და ყოფა-ქცევა მოგწონს, შენზე უკეთილშობილესი, შენზე უჭკუესი და უპატიოსნესი კაცი დედა-მიწაზე არ მოიპოება. მაგრამ გასწყრა ღმერთი და ერთი რამ მცირედი ნაკლულევანება შეამჩნია, რომელიმე იმის ჰაზრი ან მოქმედება არ მოიწონე.

იმწამსვე სულელიც შეიქენი, ბრიყვიც, უპატიოსნო და უსინიდისოც!

ბუშინ სთქვა, თუნდა ბეჭდვითაც, რომ შენ კარგი კაცი ხარ, რომ შენ ქვეყნისთვის სასარგებლო მოქალაქე ხარ, რომ შენს მოქმედობაში კაცი ლაქას ვერ ნახავს.

დღეს შენ გაბედე იმის გაჯავრება? შენისთანა მავნებელი ადამიანი დედა-მიწაზე არ დაბადებულა! შენისთანა ბრიყვი სანთლით არ მოინახება! შენს ცხოვრებაში ერთი იოტი პატიოსნება არ მოიპოება! შენი მოქმედება ბოროტ-მოქმედებაა! სულელი ხარ! გაგაქრობ დედამიწის ზურგიდამ!

იყო დრო, როდესაც ვფიქრობდი, რომ უ. ნიკოლაძეს შეეძლო საქმის გაკეთება საქმის გაკეთებისათვის და არა სხვა რაიმე მიდრეკილებით.

წავიდა ის დრო. „ობზორის“ გამოცემამ და ამ უკანასკნელი წლის იმის ლიტერატურულმა მოქმედებამ დამარწმუნა, რომ ერთად-ერთი აღმძვრელი ძალა იმის მოქმედებისა და მწერლო-

თველოს ეგზარხოსად არის (ფ. 170); მიცვალებული კამერგერი ტალიზინი ახლაც არხეოლოგიურ საზოგადოებისა და ხელოვნების თავსმჯდომარედ ითვლება (ფ. 182 და 185); ფოთის ურთიერთ კრედიტის ბანკი, რომელიც თითქმის ორი წელიწადია დაიხურა, ალექსანდრის სიტყვით, ახლაც არსებობს და სხვ.

*** რადგან არც დღეს და არც გუშინ რუსეთისა და სამზღვარ-გარეთის ფოსტა არ მოგვსელია, ამის გამო დღევანდელი ნომერი ჩვენის გაზეთისა პოლიტიკურ ახალ ამბებს მოკლებულია.

ქართული (?!) წარმოდგენა

8 დეკემბერს ნემეცების კლუბში

ნათქვამია: „ნაგაზმა რომ კურდღელი გამოაგდოს, დაჭერათ ჩაუვდეო.“

ამისი არ იყოს, სომეხმა რომ ქართული მოანაგაზოს, ისეთ ღვაწლათ ჩაუთვალე, თუნდ კურდღელი დაეჭიროს.

სწორეთ ასე უფიქრია უ. ბაბასუნოვს, როდესაც მისი კომედია: „ა ი შ ე ნ ც ო ლ ი დ ა ს ი დ ე დ რ ი“ დაუწერია. ამას კომედიის სათაურიც ამტკიცებს! ბანა ეს ლექსი: „ა ი შ ე ნ ც ო ლ ი დ ა ს ი დ ე დ რ ი“ გინება არ არის? და როგორი მერე? შუა-ბაზრული!.

დაწერამ თქვენი ჭირი წაიღოს; მაგრამ წარმოდგენა რაღა თავხედობა იყო? ბანა შეიძლება მაყურებლების ისე საცინლათ აგდება?

სწორე მოგახსენოთ, გუშინდელი წარმოდგენა საცოდვაობა იყო!... წარმოიდგინეთ ქვეყნის სისულელე, ისიც უნიჭოთ მოგროვებული, ქართულ-სომხურის სიტყვებით ერთი მეორეზედ გადაბლანდულ-გადმობლანდული, ჩაეარდნილი ისეთის მოთამაშეების ხელში, რომლებსაც სცენა თავის დღეში არ უნახავსთ, და მაშინ ძალა-უნებურათ გაიმეორებთ ავტორისას: „ა ი შ ე ნ ი ც ო ლ ი დ ა ს ი დ ე დ რ ი ო!“

ეს წარმოდგენა ხომ პიესის წარმოდგენა არა ყოფილა!... მაყურებლებს პიესა ხომ არ უნახავთ!!.. იქ იყო ნაძლევი დადებული: ქართული ენა იმ ვითომ-პიესისა, შინაარსი, ე. ი. ჰაზრი, და მოთამაშეები ერთმანეთს დანაძლევებოდნენ: აბა როგორი ვაჯობებთ ერთმანეთს უხეიროობასა და სისაძაგლეშიო?.. ამ ხალხმა უყუროს და გადასწყვიტოსო!...

მაყურებლებს, მართალია, თავისი კი გადაუწყეთ, მაგრამ მაინც კი სამართლიანად გადასწყვიტეს, რომ ნაძლევი სამივეს ერგებათ, რადგანაც ერთი მეორეზედ უკეთესი იყვნენ სიგლახენშიო!...

ვითომ-პიესა გათავდა — ცხოველ-სურათით: ეშმაკისაგან მოწამლულ მასწავლებელის ცოლი მიჰყავდათ ზეცას. ორი ანგელოზი, ჯვრებით, უდგა იქით-აქეთ მხრებში, ცა კარგათ იყო განათლებული. ამ ცხოველ სურათის დანახვამ ერთგვარი სურვილი აღძრა მაყურებლებში: რომ იმ სულის მაგიერ იქვე გაშხვართული ყოფილიყო პოლზედ ავტორი, და ფრთიან ანგელოზების მაგიერ იქით-აქეთ ორი მემათრახე მდგარიყო. მაშინ პუბლიკის აღტაცებას საზღვარი აღარ ექნებოდა და „ბიზის“ ძახილით გაიყრუებდნენ იქაურობას...

დამსწრე

ტელეგრამები

პეტერბურგის ბირჟა, 9 დეკემბერს.

(ხალხთა-შორის ტელეგრაფის სააგენტოსი)

ბანკის ბილეთები:	მან.	კაპ.
პირველი გამოცემის —	—96	—50
მეორე— — — — — —	—94	—50
მესამესი — — — —	94	—50
მეოთხესი — — — —	94	—50

ბისა ის კი არ არის, რომ ამ მოქმედებით და წერით ქვეყანას რამე სარგებლობა მოუტანოს ანუ რაიმე კეთილ მიზანს მიაღწიოს.

არა; იმის მწერლობისა და მოქმედების აღძძერელი ძალა არის მხოლოთ წვრიმალი, ბავშური თავმოყვარეობა და პატივმოყვარეობა.

ოლონდ კი აქე, ოლონდ კი მოიწონე ის, ოლონდ ქვეყანა აალაპარაკოს, და ყირაზე ივლის სახალხოთ; ვინც უნდა იყო, რა ზნეობისა და მიმართულობისაც უნდა იყო, რა გინდ მაენებელი და მტერო იყო ქვეყნისა, თუ კი ის მოგწონს, თუ კი ტკბილი სიტყვა უთხარი რომელსამე იმის ნაწერზე, შენისთანა გონიერი, შენისთანა სასარგებლო კაცი არ გაჩენილა და არც გაჩნდება! პატივის მცემელი ეჭირება, ეჭირება ხალხი, რომელიც იმაზე ლაპარაკობდეს, იმას ადიდებდეს,—ამისთვის თავის სიცოცხლეს შესწირავს, ფეხ ქვეშ გაგიგორდება, ათას საძაგლობას ჩაიდენს, ბრიყულ, უპატიოსნო ჰაზრებს გამოთქვამს, მტერს გაუმეგობრდება და მეგობარს სასიკვდილოთ გადაემტერება.

დღეს ერთს იტყვის, ხვალე მეორეს; დღეს ღმერთს ემსახურება, ხვალ ტარტაროზს; რაც დღეს მოსწონდა, ხვალ საძაგელია,—ყველა ეს მინუტზე, გუნებაზედ, პირველ შთაბეჭდილებაზედ არის დამოკიდებული, იმაზედ—თუ რიგორ შეეხეთ თქვენ იმის პატივის-მოყვარეობას.

პრინციპები, ერთხელვე გაკეთალული გზა, დამჯდარი რწმუნებანი არ არსებობენ იმისთვის: როგორც იმის პატივისმოყვარებას მოუხდება, ისე სწერს, ისე მოქმედობს...

ი ბ ი ს იმერული კუდაბზიკობა და კვეხნა-ტრაბახობა საარაკოდ არის გადაქცეული. რომ ჰკითხო, ერთ დღეს შეუძლიან გაგაქროს დედა მიწის ზურგიდამ და თუ მოინდომა, მეორე დღეს ისევ ცამდინ აგამაღლებს. მწერლობაში ბიორნესთვის, ლესსინგისათვის, დობროლიუბოვისთვის შეუდარებია თავის თავი, ნიჭი და ცოდნა! იმის ჰაზრით, ქვეყანა ძრწის იმის შიშისაგან. ერთის კალმის მოსმით მთას ბარად აქცევს, ბარს მთად, „უწყალსა წყალს ადენს“, ღზვას დაამრობს!

ვსთქვათ დაიჭირე რასმეში: ბეჭდვით სიცრუვე წარმოსთქვა, ან ურიგო ჰაზრი, ან თავის სიტყვებითვე გაამტყუენე, ერთის სიტყვით მიამწყვდიე კედელთან და დააგდე ძირს;—როგორ გვონია დაგემორჩილება თუ? სულაც არა, კატასავით წამოხტება ზეზე და უ-პირის-წყლოთ, აშარ დედაკაცივით მოგვარდება პირში და გეტყვის:

„—მეც მაგას არ ვამტკიცებდიო?“ ან კიდევ სულ სხვა საგანზე დაგიწყებს ბაასს!

ბამოგვიჭედა ყურები, რომ მე არასოდეს არავის პირადობაზე არ მილაპარაკნია ბეჭდვითო. და თუ სადმე მონახავთ პირად შეხებას ჩემს მწერლობაში, უმეცარი, უსინიდისო მწერილი და სხვა, რაც გერჩიოსთ, ის დამიძახეთო.

„თ ფ ი ლ ი ს ი ს მ ო ა მ ბ ე ბ ს“, ერთის მაგიერ, ხუთი წარმოუდგინა იმას ამისთანა მაგალითი.

როგორ გგონიათ, გატყდა ის, ანუ აღიარა თავის თავი იმ სახელების დარქვევის ღირსად, რაც ორი დღის წინათ იხმარა? სულაც არა.—„ა ბ ა ვ ი შ ე ნ ი ნ ა ვ ი ნ ა ი ყ ო ჩ ვ ე ნ ზ ე „თ ფ ი ლ ი ს ი ს მ ო ა მ ბ ე ბ ი ს ა!“ ნეტავი მუდამ ამისთანა სტატიებს გვიწერდნენ ჩვენი მოწინააღმდეგეგიო!“ სთქვა და მორჩა.

ერთი ნიკოლაძისთანა მწერალი ვიცით ჩვენ საფრანგეთის ლიტერატურაში: უფ. პოლ-დე-ქასსანიაკი. მთელს თავის სიცოცხლეს ის თავის მოწინააღმდეგეების ლანძღვა-გინებაში ატარებს. ი ბ ი ს თ ა ნ ა მოხდენილი, გემოიანი გინება კაცმა არ იცის.

პირველად იმის სიტყვა ლახვარივით ესობოდა მოწინააღმდეგეს და ამ დროს იყო, რომ იმას თითქმის მუდამ თვე დუელები ჰქონდა.

მაგრამ გავიდა დრო და ამ გინებით ისე მოაბეზრა ყველას თავი, იმის მოწინააღმდეგეთ ისე მიაჩვიეს ყურები იმის გინებას, რომ ახლა როგორც ძალლის ყეფას არ უგდებს კაცი ყურს, ისე იმის საშინელ გინებასა და უ მ ვ ე რ სიტ ყ ვ ებს..

უ. ნ. ნიკოლაძეს ჯერ ეს დღე არ დადგომია. მაგრამ, თუ არ გაუფრთხილდა, უეჭველია, იმასაც ეს ბედი მოელის; უეჭველია, ძალლის ყეფასავით არაფრად ჩააგდებენ იმის წამ-და-უწუმ გინებას.

და მაშინ რაღა დარჩება? რაღა დარჩება იმ კაცს, რომელსაც მაგარი სიტყვების მეტი „უზურში“ ბევრი არა გააჩნია-რა?!

ამისთანაა ის კაცი, რომელიც შემჩნეულ ლიტერატორად ითვლება ქავკასიაში.

როგორ არა ვსთქვათ, რომ ის ლიტერატურა, რომელშიაც ამისთანა მწერლები შემჩნეულ ლიტერატორებად ითვლებიან, ღარიბი და საწყალი ლიტერატურაა!....

სოლოლაკელი

აღმოსავლეთის პირ. — 93—37
აღმოსავლეთის მეორე— 91—37
ოქრო, 1/2 იმპერიალი — 8—59
თფილ. თავად-აზნ. ბანკის
გირაოს ფურცელი— — „— „
შინაგანი 5% სესხის ბილეთები:
მან. კაპ.
პირველი სესხის — — 237—50
მეორე სესხის — — — 232—50
1 მანეთი ღირს:
ლონდონი — — 23— „ პენსი
ამსტერდამი— —116—50 ცენტი
ბერლინი— — —196—25 პფენიგი
პარიჟი — — —241—75 სანტიმი
კავკასიის კერასინი—„— „ —

განცხადებანი

თფილისის ქალაქის რჩევის (დუმის) გარდაწყვეტილების ძალით, რომელიც დადგენილი იყო ნოემბრის 16-ს ამომრჩევითი კრებები მომავალი ოთხი წლისათვის, რჩევისათვის ხმოვანთა (გლასნების) ამოსარჩეველად, იქნება შემდეგ რიცხვებში:

პირველი რაზრიადის ამომრჩევლები შეიკრიბებიან 12 ქრისტეშობისთვეს ქალაქის გამგეობის (უპრავის) ზალაში, ალაბაჩოვის სახლებში, სერგიეის ქუჩაზე. სხდომა დაიწყება დილის 10 საათზედ.

მეორე რაზრიადის ამომრჩევლები უნდა შეიკრიბნენ 15 ქრისტეშობისთვეს თფილისის საბრანიის (კლუბის) ზალაში, თ. მუხრან-ბატონის სახლებში, გოლოვინის პროსპექტზე. სხდომა დაიწყება სწორედ დილის 10 საათზე.

მესამე რაზრიადის ამომრჩევლები უნდა შეიკრიბნენ 18 ქრისტეშობისთვეს ზემოხსენებულისავე თ. მუხრან-ბატონის სახლის ზალაში. სხდომა დაიწყება აგრეთვე სწორეთ დილის 10 საათზე.

თფილისის ქალაქის გამგეობა აცხადებს რა ამას საყოველთაო საცნობელად მოიწვევს უფალთ ამომრჩეველთა: I რაზრიადისას—12 ქრისტეშობისთვეს, მე-II რაზრიადის—15 ქრისტეშობისთვეს და მე-III რაზრიადის—18 ქრისტეშობისთვეს, რათა მობრძანდნენ კრებებზე დანიშნულ ალაგას და აღნიშნულ საათს.

ვისაც ამომრჩეველთ სიის მილება სურს, შეუძლიან მობრძანდეს ქალაქის გამგეობაში და მიიღოს იქიდამ ეს სია ყოველ დღე გარდა კვირა და უქმ დღეებისა დილის 10 საათიდამ ვიდრე ნაშუადღევის 2 საათამდინ.

(6—5)

ყოველ-დღიური პოლიტიკური და ლიტერატურული რუსული გაზეთი.

მიმოხილვა
(ОБЗОРЪ)

გამოიცემა თფილისში 1879 წელსა ამავე პროგრამმითა, მიმართულებით, ამავე ვადეში და ამავე სიგრძით, როგორც 1878 წელს გამოდიოდა.

ხელ-მოსაწერი ფასი, გაგზავნით და მიტანით: წელიწადში—15 მან., ნახევარ წლის—8 მან., სამი თვის—4 მან. 25 კ. და ერთის თვით—1 მან. 50 კაპ. მსურველს შეუძლიან ხუთ-ხუთი მანეთი შემოიტანოს პირველს იანვარს აპრილსა და აგვისტოს.

ხელის-მოწერა მიიღება გაზეთის კანტორაში ქ. თფილისში, გოლოვინის პროსპექტზე, სახლს № 7. ქალაქს გარეში მცხოვრებნი ადრესით დაიბარებენ გაზეთს: Въ г. Тифлисъ, въ Редакцію газеты „Обзоръ“.

რედაქტორი ნ. ნიკოლაძე.

დაიბეჭდა და ისყიდება საქართველოს

კალენდარი

ფასი 20 კაპეიკი

შედგენილი ი. ლიაძისაგან და გამოცემული ექ. ხელაძისაგან.

თფილისში, ყველა წიგნების მაღაზიაში. გორში: ძამოევის მაღაზიაში. ქუთაისში: კ. მესხის წიგნის მაღაზიაში და ლორთქიფანიძის ბიბლიოთეკაში. ფოთში: ელისბარ ბაბალოვთან, ოზურგეთში, გრიგოლ ჯინჭარაძის მაღაზიაში.—

ვინც 100 ეგზ. ერთად გაიწერს იმას ეგზემპლიარი 15 კაპეიკათ დაეთმობათ.—

აგრეთვე ამ დღეებში გამოვა ბეჭდვიდან და იქმნება გასასყიდათ ამავე ადგილებზედ: **ივ. კერესელიძის ლექსების** გამოცემული ექვთიმე ხელაძისაგან

ფასი ყველგან 50 კაპ.

დაიბეჭდა და ისყიდება ა. თუთაევის სამ-მოქმედებიანი კომედია; **„რძალი, მული და მაშენიკები“**—თფილისში: გრიქუროვის, ვართანოვის და ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში,

ვლადიკავკაზს: გიორგი ბარათოვთან, გორში: ზაქარია დონდაროვთან, ცხინვალში: თ. ვანო თაქთაქოვთან, საქაშეთს: თ. ნიკო დიასამიძისან მეჯვრისხევს: მასწავლებელ მოსე ნათაძესთან, ქუთაისს: კ. მესხის წიგნის მაღაზიაში და დ. ბოკერიასთან, სამტრედიას: იორდანე სიხარულიძესთან, ფოთში, ელიზბარ ბაბალოვთან.

ამავე პირებთან ისყიდება ამავე თუთაევის მეორე კომედია.—**„ცოლი ვიტირო, თუ ფული?“**

რკ. გზა.	დილა.		საღამ.		II კ.		III კ.	
თფილისი	9	21	5	18	მ.	კაპ.	მ.	კაპ.
მცხეთა	10	11	6	27	-	68	-	38
გორი	11	58	9	43	2	40	1	33
ხაშური	1	29	11	57	3	92	2	18
სურამი	1	44			4	42	2	46
ყვირილა	5	49			5	81	3	23
რიონი	6	5			6	75	3	75
სამტრედია	7	51			7	73	4	29
ახალ-სენაკი	8	43			8	57	4	76
ფოთი	9	50			9	75	5	42
ფოთი	9	3						
ახალ-სენაკი	10	14			1	18	-	6
სამტრედია	11	5			2	6	1	14
რიონი	12	13			3		1	69
ყვირილა	1	18	ღამე.		3	96	2	21
სურამი	5	12	1	10	5	33	2	96
ხაშური	5	39	1	37	5	84	3	24
გორი	7	5	4	8	7	36	4	9
მცხეთა	8	50	6	59	9	8	5	4
თფილისი	9	31	7	56	9	75	5	42

ტელეგრაფი	მან	კაპ.
ოცი სიტყვა თფილისიდამ:		
კავკასიის აქეთა მხრის ყველა ქალაქებში	—	50
როსტოვს, ოდესას, მოსკოვს	2	—
პეტერბურგს, ვარშავას	2	—
ოსმალეთში, შვეიცარიაში	3	—
იტალიაში და საფრანგეთში	3	50
ინგლისში	3	75

ფოსტა

ა) თფილისიდამ: სამზღვარ გარეთ, ქუთაისს, რუსეთს — ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ. ორშ. და ხუთშ. ოზურ.—პარასკ. და ორშ. ახალ-ხეთს—სამშ. და შაბ. ბ) ქუთაისიდამ: თფილისისა და ფოთის კენ— ყოველ დღე, კვირას გარდა. ოზურგეთს—ორშ. და პარასკ.

წიგნის გაგზავნა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ:	კაპ.
ღია წიგნი	4
დაბეჭდილის (ხამი მისხალი)	8

მაზანდა	მან	კაპ
თფილისი, 5 დეკემბერს.		
ფქვ. თეთ. ბანჯისა, ფთ.	1	80
ფქვილი წითელი	1	60
ქერი ფუთი	1	30
ბამბა ერევნისა, ფუთი	7	20
—ამერიკისა, ფუთი	8	—
გაპენტილი ბამბა ფუთი.	10	—
მატყლი თუშური ფუთი	7	50
—თარაქამისა ფუთი	4	80
აბრეშუმი ნუხური სტ.	2	—
ქონი, ფუთი	5	80
ქონის სანთელი ფუთი	7	—
სტეარინის სანთელი, ფთ.	12	40
ხორცი ძროხისა, ლიტ.	—	90
—ცხვრისა, ლიტრა	—	90
სპირტი ვედრო	4	80
შაქარი, ბროც. ფუთი	7	50
—ფხვნილი ფუთი	6	40
ყავა გრგვალი, გირვ.	—	70
ზეთი ქუნჯუთისა ფუთი	12	80
თამბაქო, საშუალო ფთ.	6	80

თფილისის სამკურნალო.

ერევნის მოედანზე, წ. ნამძღვაროვის სახლებში.

ავათმყოფებს მიიღებენ ყოველს დღე დილის 9 საათიდამ 1-მდინ.

ორშაბათს: ვერმიშევი და ბალლევიჩი—შინაგ. ავათ., მიუჩარიანცი—საჯარო ექიმი და საშიელოს ოპერაციები.

სამშაბათს: ვერმიშევი—შინაგ. ა. ბ. ხუტოვი—სებებით და ბავშვის, პეუნოვი—თვალის.

ოთხშაბათი: ვერმიშევი შინაგანი.

ხუთშაბათს: ვერმიშევი—შინაგ., მიუჩარიანცი—სიფილიტიკური და საშარდე ორგანების.

პარასკევს: ვერმიშევი-შინაგ., ა. ბახუტოვი—სებებით ქალისა და ბავშვების.

შაბათს: ვერმიშევი შინაგ., და პეუნოვი—თვალისა.

Дозволено цензурою. Тифлисъ 9 Декабря 1878 г. Типографія Меликова. გამომცემ. ს. მელიქიშვილი. რედაქტორი ს. მესხი.